

Kurikulum

CLIO

Challenging Hostile Views and Fostering Civic Competences

Kofinanziert durch das
Programm Erasmus+
der Europäischen Union

Travanj 2022

Informacije o projektu

Akronim projekta:	CLIO
Naziv projekta:	Challenging Hostile Views and Fostering Civic Competences
Broj projekta:	2019-1-DE02-KA202-006185
Nacionalna agencija:	NaBibb
Internetska stranica:	www.clio-project.eu
Nositelj projekta:	Institut für Didaktik der Demokratie, Leibniz University Hannover
Verzija dokumenta:	2.00
Datum pripreme:	04.04.2022

Ova je publikacija ostvarena uz finansijsku potporu Europske komisije. Ona izražava isključivo stajalište njenih autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom pri uporabi informacija koje se u njoj nalaze. Broj projekta: 2019-1-DE02-KA202-006185

This document by Clio
is licensed under CC BY-SA 4.0.
To view a copy of this license, visit
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>

Konzorcij

Institut für Didaktik der Demokratie

Leibniz Universität Hannover,

Deutschland

www.idd.uni-hannover.de/en

Technical school Nikola Tesla,

Vukovar,

Croatia

www.ss-tehnicka-ntesla-vu.skole.hr

Zespoł Szkół Poligraficznych,

Warsaw,

Poland

www.zspoligraf.pl

Warsaw Centre for Socio-Educational

Innovation and Training,

Warsaw,

Poland

www.wcies.edu.pl

Nansen Dialogue Centre, Osijek,

Croatia

www.ndcosijek.hr

Demokratiezentrum Wien,

Österreich

www.demokratiezentrum.org

SADRŽAJ

Projekt Clio	5
1. Struktura.....	6
2. Kontekst i sadržaj.....	6
3. Teme treninga	6
4. Relevantnost.....	7
5. Željeni rezultati treninga	7
6. Clio materijali.....	9
7. Upute za provedbu treninga.....	11
Priprema	12
Trening uživo	12
Program pilot treninga	13
Nakon treninga (follow-up).....	23
Dodatak	23
Sažetak teorijskog dijela / Obrazovni Moduli.....	23
Modul 1 – Desni ekstremizam.....	23
Modul 2 - Antisemitizam	24
Modul 3 - Rasizam	25
Modul 4 – Antimuslimanski rasizam	26
Modul 5 – Seksizam i homofobija	27
Modul 6 – Anticiganizam.....	27
Modul 7 – Desni ekstremizam, govor mržnje, lažne vijesti i teorije zavjere	28
Modul 8 – Strategije protiv ideologija nejednakosti	29
Evaluacija upitnika.....	29
CLIO - Evaluacija za sudionike PRIJE treninga.....	30
CLIO - Evaluacija za sudionike NAKON treninga	32
Vodič za Padlet	33

PROJEKT CLIO

Clio je projekt prevencije i suočavanja s desnim ekstremizmom u strukovnim školama. Učiteljima i ravnateljima treba omogućiti da prepoznaju i razumiju odgovarajuće stavove među svojim učenicima i da se bez straha zauzmu za demokratske vrijednosti. U tu svrhu interdisciplinarni stručnjaci iz Austrije, Poljske, Hrvatske i Njemačke razvijaju različite materijale za nastavnike strukovnih škola u bliskoj suradnji s ciljnom skupinom, poput aplikacije, treninga za kombinirano učenje i podcasta. Glavni fokus ovog projekta je izgradnja sinergijskih mreža s drugim dionicima u pojedinim zemljama kako bi se ojačale škole i pružilo im znanje i stručno kreirani materijal.

U ovom kurikulumu dobit ćete sve alate potrebne za provođenje radionice ili treninga na temelju Clio materijala. Naravno, vlastiti tečaj možete mijenjati, skratiti ili proširiti. Svi Clio materijali dostupni su vam za upotrebu i distribuciju.

1. STRUKTURA

Napredna obuka u tri dijela sastoji se od:

- informiranja sudionika
- petodnevног treninga uživo kao i
- online faze (follow up) s dva webinara

2. KONTEKST I SADRŽAJ

Trening se bavi...

- proširenjem sposobnosti prosuđivanja i djelovanja sudionika s obzirom na temu 'Ideologije nejednakosti' (IN) na procesno orijentiran način, primjerenoj situaciji.
 - o sukladno tome, riječ je o perforiranju i diferenciranju stavova nastavnika i edukatora.
- omogućavanjem učiteljima, koji često predaju prirodoslovne ili tehničke predmete, da razviju demokratske kompetencije kod svojih učenika
- utvrđivanjem samoprocjene sudionika o smanjenju predrasuda i dobitku kompetencija putem kvalitativnog i kvantitativnog upitnika.

Ciljna skupina

Ciljna skupina edukacije su školski administratori, nastavnici u (strukovnim) školama i treneri u tvrtkama. Međutim, može se proširiti i učiniti dostupnim za bilo koju drugu ciljnu skupinu, na primjer u obrazovanju mladih ili političkom obrazovanju odraslih.

3. TEME TRENINGA

Korištenjem Clio materijala (brošura, podcast, aplikacija, moduli, webinari), sljedeće stavke su integrirane u obuku:

- Upoznavanje ili produbljivanje znanja o raširenim IN-a.
- Uvjeti koji omogućuju IN
- Učenje o strategijama ksenofobičnih skupina i organizacija
 - a) s obzirom na 'regrutiranje' mladih ljudi
 - b) s obzirom na ciljni utjecaj na diskurse

- Razmatranje i promišljanje navodnog kontrasta "ekstremističkih rubova" naspram "demokratskog centra"
- Uvježbavanje reagiranja u određenim situacijama (reakcije na izjave/ponašanje učenika)
- Implementiranje dugoročne infrastrukture protiv širenja IN-a (vidi Clio proizvod "Instrumenti demokratske školske kulture")

4. RELEVANTNOST

Kako bi se spriječilo korištenje jednostavnih objašnjenja za složene probleme, potrebna je odlučna akcija na svim razinama društva. Sve europske institucije vide hitnu potrebu za djelovanjem u rješavanju IN-a CLIO koncept bavi se ovim pitanjem na strukturnoj i na individualnoj razini.

Kontinuirani zadatak trenera je stvoriti ili održati otvorenost za temu među sudionicima. Za to ne postoji metoda 'jedan prikidan za sve' - međutim opis različitih načina za postizanje tog cilja bit će u fokusu 'Otvorenog obrazovnog resursa'. U osmišljanju treninga bit će uključeni aspekti interakcije usmjerene na temu, forum teatra i paradoksalne intervencije.

Mjerenje stvarnog smanjenja zabluda ili predrasuda moguće je samo uz detaljan istraživački dizajn (a ipak razni drugi čimbenici koji utječu ostaju nerazmotreni). Štoviše, poboljšanja u učenju i rast kompetencija na razini stavova ne mogu se procijeniti izvana: "Trening bi trebao poboljšati kompetencije, ali svaka promjena u kompetencijama može se mjeriti samo vidljivim poboljšanjima na razini izvedbe" (Mittag/Hager 1998, 17). Stoga se u projektu CLIO kvalitativni i kvantitativni upitnik koriste za samoprocjenu sudionika prije i nakon treninga (vidi Dodatak). Ova samoevaluacija ne može točno odrediti stvarno poboljšanje kompetencija, ali može dati uvid u vlastitu ocjenu sudionika i na taj način ponuditi polaznu točku za daljnju obradu teme. Nadalje, tijekom evaluacije sudionici sudjeluju u samorefleksiji vlastitog učenja i stečenih kompetencija, što može potaknuti trenutke uvida i ostaviti prostor za formuliranje povratnih informacija. Ovaj pristup je također lako implementirati za ciljnu skupinu nastavnika i ravnatelja bez potrebe upoznavanja sa složenim istraživačkim dizajnom.

5. ŽELJENI REZULTATI TRENINGA

Rezultati

Sudionici (učitelji i treneri):

- otvoreni su za temu IN-a (umjesto da ju ignoriraju, umanjuju njen značaj, itd.)
- u tom pogledu svjesni su mogućih problema u svojoj školi
- preispituju široko rasprostranjena objašnjenja nedostataka kao uzroka isključivih stavova (npr. teške životne situacije, kao što su nedostatak perspektive, problemi kod kuće)

- uzimaju u obzir političku kulturu regije ili države kada objašnjavaju isključive stavove
- poznaju različite opcije djelovanja u kontekstu IN-a i sposobni su ih primijeniti/provesti, dijelom uz uključivanje vanjskih aktera
- preispituju svoje razumijevanje svoje profesije.¹

Povećanje sposobnosti sudionika

Obuka ima za cilj poboljšati sposobnost djelovanja nastavnika, dalje razvijati njihovu povijesno-političku prosudbu, a time i njihov demokratski stav.

U programu se uvodi i primjenjuje didaktičko načelo usmjereno na konflikt. Osim toga, koristi se metoda analize sukoba, što znači da se tijekom rješavanja sukoba prakticiraju demokratski procesi. Naknadna refleksija, koju vodi trener (kasnije učitelji), povezuje razine demokracije kao oblika života, društva i vladavine.

Tijekom tečaja (kao i kroz ostale Clio proizvode) poboljšat će se sljedeće kompetencije nastavnika:²

- prepoznavanje procesa političke i društvene isključenosti, njihova analiza - u smjeru globalne pravde - pomoći u njihovoj transformaciji (pravosudna kompetencija);
- prepoznavanje, procjenjivanje i suočavanje s previše pojednostavljenim, populističkim objašnjenjima i interpretacijama društvenih izazova (kompetencija diferencijacije);
- suprotstavljanje društvenim i političkim procesima koji su okarakterizirani kao "bez alternative" s "utopijskim mišljenjem" - razmišljanjem i djelovanjem u terminima alternativa (utopijska kompetencija);
- pomaganje u oblikovanju vlastitog društvenog okruženja u smislu "političke i društvene isključenosti", uzimajući u obzir gore navedene dimenzije kompetencija (kompetentnost sudjelovanja)
- kritičko promišljanje o vlastitim informacijama, procesima učenja i obrazovanja (reflektivna kompetencija)

¹ Oni prepoznaju da fokus na pedagoški stav podrške, brige i prihvaćanja može biti problematičan u slučaju ksenofobičnih izjava, jer se politička dimenzija zanemaruje. Pogled na društveno okruženje pokazuje da nije dovoljno vidjeti potrebu za djelovanjem isključivo među nastavnicima, koji se ponekad ponašaju i neprofesionalno. Treneri moraju jasno objasniti međusobne odnose između mikro, mezo i meta razine. Ovo je također važan aspekt kako bi se stvorila otvorenost za gore spomenute fenomene. To uključuje, ovisno o predmetu, specifične kritičko analiziranje političkog i gospodarskog sustava. To znači da treneri moraju biti stručno i didaktički kompetentni.

² Slijedeći preporuke Europskog parlamenta i Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (2006/962/EC), koje glase:

„Građanska kompetencija temelji se na poznavanju pojmove demokracije, pravde, jednakosti, građanstva i građanskih prava, uključujući način na koji su izraženi u Povelji o temeljnim pravima Europske unije i međunarodnim deklaracijama [...]. Konstruktivno sudjelovanje također uključuje građanske aktivnosti, potporu društvenoj raznolikosti i koheziji i održivom razvoju, te spremnost na poštivanje vrijednosti i privatnosti drugih.“

6. CLIO MATERIJALI

Ovdje su ukratko pojedinačno predstavljeni Clio proizvodi i objašnjene su njihove mogućnosti korištenja. Sve ih možete pronaći na <https://www.idd.uni-hannover.de/en/research/projekte/clio/> i u Clio aplikaciji.

MOBILNA APLIKACIJA "DEŠIFIRAJ KODOVE I SIMBOLE"

Organizacije i skupine koje koriste mizantropske ideologije koriste kodove, simbole, glazbu itd. kako bi pridobile mlade ljudi za svoje ciljeve. Uz ovu aplikaciju učitelji i sl. upoznaju se s navedenim kako bi izoštirili svoju pozornost i razvrstali situaciju u svojoj školi. Aplikacija, između ostalog, sadrži i kontakt podatke za savjetodavne centre u partnerskim zemljama i na taj način promiče umrežavanje demokratskih aktera. Aplikaciju možete pronaći ovdje: Jedan dio aplikacije su igre s indeks karticama. Ovdje se desničarski ekstremistički simboli, kodovi itd. prikazuju kao slike i jednim klikom te se karte mogu preokrenuti, te igrači mogu birati između "poznato" i "nepoznato". Kartice koje nisu poznate pohranjuju se u kutije za kartice prema Leitnerovom algoritmu i mogu se ponoviti kako bi se osiguralo da su sve zapamćene.

Nadalje, postoji funkcija „Powerlearning“, u kojoj se trenira znanje o ideologijama nejednakosti kroz kvizove, a pitanja se temelje se na modulima.

Aplikacija također sadrži medijsku arhivu s raznim Clio materijalima i dalnjim člancima. Korisnici također mogu poslati vlastita pitanja za kviz. Aplikacija je dostupna na poljskom, hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku, a sadrži sadržaje specifične za te države na nacionalnim jezicima.

BROŠURA + PODCAST

Mnogi učitelji osjećaju se ugroženima internetskim portalima za izvješćivanje. Zbog toga smo razvili brošuru na četiri jezika koja se odnosi na pravne dokumente u dotičnoj regiji i potiče učitelje da interveniraju u određenim situacijama. U brošuri su navedene organizacije koje podržavaju učitelje i predstavljeni postupci za rješavanje specifičnih sukoba i problema. Brošure su naslovljene "Neustrašivo zalaganje za demokraciju i toleranciju".

Podcast sadrži fiktivne intervjuje (učitelj + savjetnik) i tako ilustrira različite moguće smjerove djelovanja u kritičnim situacijama u školskom kontekstu. Podcasti nadopunjuju brošure i dostupni su za svaku zemlju na njihovom nacionalnom jeziku i bave se problematikom specifičnom za tu zemlju. I ovdje se podiže svijest učitelja da nisu sami u kritičnim situacijama i da postoje pouzdane organizacije koje će im pružiti podršku.

MODUL

Tema modula je 'Ideologije nejednakosti' i dio je Clio daljnog obrazovanja. Postoji ukupno 8 modula koji su podijeljeni na sljedeći način:

1. Desni ekstremizam

2. Antisemitizam
3. Rasizam
4. Antimuslimanski rasizam
5. Seksizam i homofobija
6. Anticiganizam
7. Desni ekstremizam, govor mržnje i lažne vijesti
8. Strategije protiv ideologija nejednakosti

Ovi dokumenti, svaki od 20-ak stranica, ne samo da objašnjavaju teorijske osnove pojedinih tema na razumljiv način, već sadrže i praktične vježbe. Te jedinice mogu koristiti učitelji u učionici, kao i na tečajevima za obuku nastavnika (kao što je Clio Training) ili u obrazovanju odraslih.

Module su kreirali timovima stručnjaka iz partnerskih organizacija Clio konzorcija te su dopunjeni i dovršeni uz pomoć peer-to-peer recenzija. Dostupni su na njemačkom, engleskom, hrvatskom i poljskom jeziku i uglavnom su identični sadržajem.

NASTAVNI PLAN ZA PETODNEVNI KOMBINIRANI TRENING

Nastavni plan i program je pisana metodologija i didaktika kombiniranog treninga, odnosno upravo ovaj plan učenja koji je pred vama. Osim modula, ovdje su predstavljeni (i opsežno korišteni) drugi Clio materijali. U sklopu Clio projekta održan je pilot trening, a u dodatku možete pronaći program koji je pri tome korišten.

Drugi dio treninga čini kontinuirani online dio obuke. Za to su kreirani webinari i održane online konferencije sa polaznicima tečaja. Razmjena na virtualnom mjestu sastanka (Padlet) se također ubraja u online dio treninga.

WEBINARI

Daljnji webinari održavaju se u sklopu tečaja kombiniranog učenja. Oni služe u svrhu dubljeg proučavanja srodnih tema i aktiviraju se nakon tečaja uživo. Webinari su PowerPoint prezentacije s audio zapisom. Sadržajno se bave građanskim odgojem, obrazovanjem za građanstvo i takozvanim „pristupom cijele škole“, pristupom koji mapira provedbu demokratskih instrumenata i favorizira umrežavanje s dionicima. Oba webinara također predstavljaju primjere iz stvarnog svijeta iz odgovarajućih zemalja partnera. Webinarima se, kao i svim ostalim proizvodima projekta, može pristupiti putem Clio stranice i dostupni su na njemačkom, engleskom, poljskom i hrvatskom jeziku.

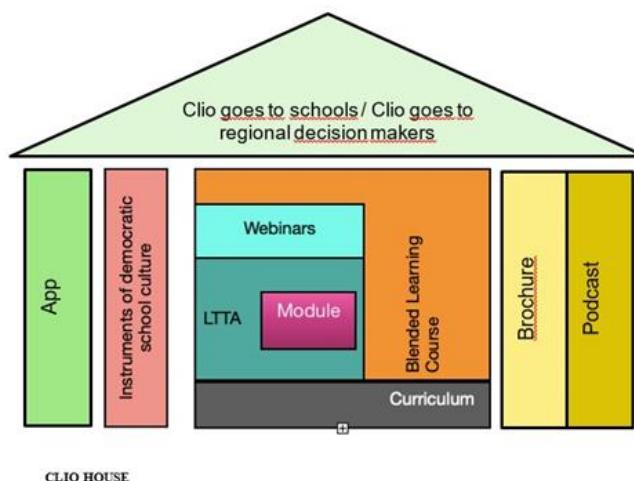
INSTRUMENTI DEMOKRATSKE ŠKOLSKE KULTURE UKLJ. BLOG

Učenici, zajedno sa svojim nastavnicima i vanjskim akterima, postavljaju instrumente demokratske školske kulture u strukovne škole sudionice. U tu svrhu učenici su, primjerice, organizirali razgovore s političarima, osnivali radne skupine, provodili društveno-korisne

aktivnosti. U Hrvatskoj je čak osnovan centar za interkulturalni suživot u sklopu projekta Clio! Taj je proces dokumentiran na blogu i na taj način predstavljen javnosti i lako dostupan drugim zainteresiranim stranama.

Blog možete pronaći ovdje: <https://clioproject727307695.wordpress.com>

Ovi proizvodi su slobodno dostupni za korištenje. Ne moraju svi biti dio vašeg treninga, već služe kao građevni elementi i podrška.

Clio kuća grafički prikazuje kako se pojedinačni proizvodi međusobno spajaju. "LTAA" je direktni tečaj osposobljavanja za miješano učenje.

7. UPUTE ZA PROVEDBU TRENINGA

Želite li ponuditi obuku za kombinirano učenje uz podršku Clio-a? Ovdje je popis koraka koji će vas voditi.

Prije treninga uživo:

- Online informiranje sudionika (npr. putem Padlet alata)
- Pružanje materijala (aplikacija, brošura, podcast, moduli, blogovi)
- Koristite komunikacijske kanale i uključite se u međusobnu razmjenu

Faza uživo:

Provedba treninga uživo (program)

Nakon sastanka / Online faza:

- Ostanite u kontaktu putem Padleta
- Praćenje sadržaja (webinari i online konferencije, ako je primjenjivo)

Priprema

Priprema treninga počinje već 3-4 mjeseca prije događaja: reklamirajte trening, pronađite mjesto sastanka, pozovite sudionike itd.

Padlet

Dobra je ideja izraditi padlet ili koristiti sličan alat prije tečaja, jer to može osigurati optimalno mjesto za sastajanje polaznika. Dokumenti se mogu učitavati i preuzimati, korištenje i rad je vrlo jednostavan i, na primjer, mogu se kreirati i prikvačiti profili. Nema ograničenja za kreativnost, a Padlet se također može koristiti za ostanak u kontaktu nakon događaja. Stoga alati poput Padleta nude razumnu alternativu Facebooku, na primjer, i služe kao društvena mreža u mini formatu bez većih problema s podacima.

Savjet: Clio padlet koji smo koristili za naš trening kombiniranog učenja možete pronaći na sljedećoj poveznici:

<https://de.padlet.com/ronjakummer/kkh7icdk3wc4ozra>

Možete ga upotrijebiti za inspiraciju za vlastiti padlet. Struktura i sadržaj su sami po sebi razumljivi. Važno je da su sve informacije o treningu dostupne te da sudionici imaju prostora za komentar na padletu. Budući da se pilotska obuka odvijala s međunarodnom grupom, a jezik tečaja bio je engleski, padlet je također napisan na engleskom jeziku.

Informiranje sudionika

Dva mjeseca prije tečaja licem u lice polaznici će dobiti relevantne dokumente; osim toga, od njih će se tražiti da se registriraju u povezani padlet. Tamo mogu kreirati kratke profile i unaprijed saznati tko su ostali sudionici te stupiti u kontakt s njima. Materijalima se može (i u najboljem slučaju treba) pristupiti i pogledati ih. Može se održati i dvosatni online sastanak na kojem sudionici mogu uživo postavljati pitanja o organizaciji i sadržaju treninga. Cilj je postaviti raspoloženje za tečaj kao i smanjiti sve neizvjesnosti koje mogu postojati.

Trening uživo

U petodnevnom treningu za učitelje i trenere sudjeluju po dva djelatnika iz svake partnerske institucije, ukupan broj polaznika je 12 osoba. Naravno, broj polaznika može varirati za daljnje edukacije, kao i trajanje. Ako se koristi samo 1-2 modula, naravno nije apsolutno potrebno održati punih 5 dana (osim ako se ne obrađuju vrlo duboko i detaljno).

Obrazovni sadržaj

Kako bi se učitelji potaknuli da interveniraju ne samo u slučajevima protuustavnih izjava i postupaka, već i u slučajevima svakodnevnih rasističkih izjava (ili svakodnevnog antisemitizma i sl.), kurikulum sadrži pregled najvažnijih IN-a te kratke, precizne i znanstveno utemeljene informacije i materijale o njima, pisane lako razumljivim jezikom. Edukacijski moduli (poveznica u dodatku) služe trenerima kao i sudionicima za dubinsko ispitivanje teme te kao osnova i referentna knjiga u samim treninzima

Program pilot treninga

Prvi dan, ponedjeljak

Uvod u projekt Clio, neprijateljstvo usredotočeno na grupu i izazovni neprijateljski pogledi u školi

Vrijeme	Tema	Opis	Didaktizacija	Materijal
09:00	Uspostava pravila	Kako želimo surađivati jedni s drugima? Kako se svi mogu osjećati sigurno i udobno? Treba li išta mijenjati?	Kratka prezentacija pravila. Po potrebi se vrše dodaci.	Flipchart
09:20	Upoznavanje	Krug upoznavanja: Budući da se tijekom kurikuluma obrađuju osjetljive teme, smisleno je osigurati dobru grupnu dinamiku od samog početka. Stoga bi tečaj trebao započeti zabavnim upoznavanjem.	Prezentacija vježbe: Na tlu leže fotografije na temu ideologija nejednakosti, sudionici biraju sliku, zatim se svaka osoba predstavlja i kaže: 1. Moje ime je... 2. Sliku sam odabrao/la jer... 3. Od treninga očekujem...	Fotografije, kartice za imena, olovke/markeri
10:00	Uvod u ovaj trening & CLIO	Što je Clio? Koji su ciljevi projekta? Koji su rezultati? Koji je program ovog treninga?	Kratka prezentacija voditelja/prezentatora	PowerPoint
10:30	Pauza za kavu			
10:45	Identitet	Razgovor o identitetu i stereotipima	15-20 minutni razgovor (na temelju Modula 8)	PowerPoint, Flipchart, Olovke
11:30	Neprijateljstvo usredotočeno na grupu	Grupna aktivnost o diskriminaciji općenito	Raspravite sljedeća pitanja u malim grupama: 1. Koje su skupine diskriminirane? 2. Gdje se događa diskriminacija? Skupite sve svoje ideje na flipchartu i potom ih iznesite na plenumu	Flipchart i olovke

12:00	Pauza za ručak			
13:00	Seksizam	Širok spektar seksizma	Brzi krug: Svaka osoba kaže jednu riječ koju povezuje s pojmom seksizam. Jesu li sve riječi razumljive? Ako ne, zapišite ih kako biste ih istražili tijekom sljedeće vježbe.	Papir i olovke
13:05	Spol i rod	Definicije	U paru istražite sljedeće pojmove: Spol i rod, heteronormativnost, seksizam, mizoginija; Objasnite svaki pojam u jednoj rečenici	
13:25	Odgoj ili priroda	Kako njegujemo rodne uloge kod skrbi o djeci	Grupna vježba: Pogledajte sljedeći video: https://www.bbc.com/news/av/magazine-40936719/gender-specific-toys-do-you-stereotype-children Odgovorite na pitanja: <ul style="list-style-type: none">• Što vas se najviše dojmilo gledajući snimak?• Koji nedostaci proizlaze iz stereotipa o djeci za djevojčice i žene, a koji za dječake i muškarce?	Bilježnica, pametni telefon, olovka i papir
14.00	Mizoginija, homofobija, transfobija i desni ekstremizam		Pogledajte video: www.youtube.com/watch?app=desktop&v=w92V3CClgpc I pročitajte članak: www.spiegel.de/international/germany/from-digital-hate-to-analog-violence-the-dark-world-of-extremist-misogyny-a-832ed3cb-21d1-4e84-8c28-089365e91a83 Sami odgovorite na sljedeća pitanja, a zatim o njima raspravite u plenumu: <ul style="list-style-type: none">• Što je bilo novo za vas? Kako su desničarska ekstremistička ideologija i mizoginija, transfobija i homofobija međusobno povezani? Jeste li već razmišljali o ovoj vezi?	Bilježnica, pametni telefon, olovka i papir

			<ul style="list-style-type: none">• Kako je rod prikazan u ideologiji desnih ekstremista? Kako ženstvenost? Kako muškost?• Što znači toksična muškost? <p>Poznajete li Incel pokret? Što ovaj izraz znači?</p>	
15:00	Pauza za kavu			
15:15	Povratne informacije	Refleksija, povratne informacije i najava 2. dana	Kratki krug refleksije: Što je danas dobro prošlo, a što nije? O čemu će se raspravljati sutra?	CLIO aplikacija, internet
15:30	Kraj prvog dana			

Drugi dan, utorak

Desni ekstremizam

Vrijeme	Tema	Opis	Didaktizacija	Materijal
09:00	Pozdrav i plan dana	O čemu se govorilo jučer? Što je danas na dnevnom redu?		
09:15	Što je desni ekstremizam (DE)?	ABC asocijacije	Svaka osoba napiše slova abecede jedno ispod drugog na list papira. Sada na popis za svako početno slovo unesite pojmove koje povezujete s desnim ekstremizmom. Ova metoda razmišljanja može vam pomoći da prikupite svoje ideje i shvatite vlastitu razinu znanja; nakon toga se riječi skupljaju i raspravljaju u grupi, modul 1 koristi se za pojašnjavanje specifičnih definicija	Olovka, papir, flipchart, modul 1
09:55	Pauza za kavu			

10:00	Simboli i kodovi	Prepoznavanje desnog ekstremizma	Svaka osoba igra rundu u aplikaciji i pokušava prepoznati simbole, a zatim voditelj pokazuje različite simbole. Na natjecanju je pobijedila osoba koja je prepoznala najviše.	Clio aplikacija
10:30	DE i demokracija	Zašto i kako je DE opasan za demokraciju?	Skupite u malim prikupite svoje ideje i primjere kako je RWE opasan za demokraciju. Koristite modul 1 ako je potrebno.	Modul 1, olovke, flipchart
11:05	Pauza za kavu			
11:15	DE u školama	Iskustva s DE	Formirajte male grupe i podijelite kako ste osobno doživjeli DE. Je li DE problem u vašoj školi? Postoje li DE simboli, razmišljanja, ideje kojima ste svjedočili u svom školskom okruženju?	
11:50	Pauza za ručak			
12:50	DE strategije I	Koje strategije koristi DE?	Grupna vježba: Sakupite različite strategije koje DE koristi na flipchartu(upotrijebite modul 1 ako je potrebno). Pronađite primjere iz svoje zemlje ili različitih DE grupa. Koje metode koriste da utječu na druge ljudе? Nakon toga podijelite svoje rezultate u plenumu.	Modul 1, olovke, flipchart
13:10	DE strategije II	Govor mržnje	Grupna vježba: zašto DE strateški koristi govor mržnje? Koristite modul 7 ako je potrebno. Na internetu pronađite primjere korištenja govora mržnje kako bi se utjecalo na druge.	Modul 7, olovke, flipchart
13:45	Pauza za kavu			
13:55	DE strategije III	Lažne vijesti i teorije zavjere	Grupna vježba: zašto DE strateški širi lažne vijesti i teorije zavjere? (Koristite modul 7 ako je potrebno). Znate li primjere popularnih teorija zavjere? Prikupite ih na flipchart i potom ih prezentirajte plenumu	Modul 7, olovke, flipchart
14:40	Povratne informacije	Refleksija, povratne informacije i najava 3. dana	Kratki krug refleksije: Što je danas dobro prošlo, a što nije? O čemu će se raspravljati sutra?	
14:50	Kraj 2. dana			

Treći dan, srijeda

Antisemitizam i anticiganizam

Vrijeme	Tema	Opis	Didaktizacija	Materijal
09:00	Pozdrav i plan dana	O čemu se govorilo jučer? Što je danas na dnevnom redu?		
09:15	Antisemitizam I	Što je anzisemitizam	Pogledajte videozapis "Objašnjen antisemitizam": www.youtube.com/watch?v=5Blwf72ynS8 Pojedinačno, na komadu papira, prikupite informacije koje su vam bile nove	Projektor, YouTube, olovka, papir
09:40	Antisemitizam II	Oblici antisemitizma	Grupna aktivnost: prikupite različite oblike antisemitizma (pomoću modula 2). Pronađite aktualne primjere za svaki oblik antisemitizma, prezentirajte pronađeno u plenumu	Flipchart, olovke, modul 2
10:30	Pauza za kavu			
10:50	Antisemitizam & DE	Kako je antisemitizam povezan sa DE	Formirajte male grupe i odgovorite na sljedeće pitanje: Kako je antisemitizam povezan s DE? Što znači poricanje holokausta? Poznajete li političare/poznate ljudi/influencere koji poriču holokaust? Prezentirajte odgovore u plenumu	Flipchart, olovke
11:35	Antisemitizam	Antisemitizam u školi	Formirajte male grupe i razmislite o sljedećim pitanjima: Postoje li oblici antisemitizma u mom školskom okruženju? Raspravlja li se o ovoj temi među kolegama/osobljem? Kako se u školskim udžbenicima govori o antisemitizmu?	Papiri i olovke
12:00	Pauza za ručak			

13:00	Uvod	Asocijacije na temu anticiganizma	Jedna osoba za drugom izgovara jednu riječ koju asocira s pojmom anticiganizam. Ako postoji nova/nepoznata riječ, grupa je pokušava objasniti/istražiti.	Flipchart, markeri
13:05	Što znači anticiganizam?	Razgovor o anticiganizmu	Što znači anticiganizam? Od kada postoji pojam anticiganizam? Koji se drugi pojmovi koriste za opisivanje mržnje i predrasuda prema Romima? Kako se anticiganizam može usporediti s drugim oblicima rasizma?	Komplet Precobias nastavnih materijala, Internet
13:35	Pauza za kavu			
13:45	Uvod u anticiganizam	Uvod u anticiganizam iz perspektive Roma	Pogledajte sljedeće video zapise: www.opensocietyfoundations.org/voices/growing-roma https://www.youtube.com/watch?v=yNW-fNrpUqw Podijelite se u grupe i odgovorite na sljedeća pitanja: Što mislite o ovim videima? Vidite li te priče kao pozitivna postignuća ili ih više vidite kao kulturni pritisak većine i nametanje njezinih normi i vrijednosti?	Pametni telefon, prijenosno računalo itd. projektor, internet, olovka i papir
14:15	Situacija za Rome danas	Situacija u vašoj državi	U paru analizirajte kako su Romi predstavljeni u medijima u vašoj zemlji. Istražite razlikuju li se ti prikazi u tradicionalnim i društvenim medijima. Po Vašem mišljenju, jesu li ove percepcije i prikazi potaknuti stereotipima i predrasudama? Pridonose li daljinjem širenju stereotipa? Što bi to moglo promijeniti? Kako su Romi predstavljeni u vašoj školi (udžbenici, pjesme, svakodnevni jezik itd.)? Nakon toga raspravite s ostatkom grupe	Flipchart, pametni telefon, papir, olovke
14:40	Povratne informacije	Refleksija, povratne informacije i najava 4. dana	Kratki krug refleksije: Što je danas dobro prošlo, a što nije? O čemu će se raspravljati sutra?	

14:50 Kraj 3. dana

Četvrti dan, četvrtak

Rasizam i antimuslimanski rasizam

Vrijeme	Tema	Opis	Didaktizacija	Materijal
09:00	Pozdrav i plan dana	O čemu se govorilo jučer? Što je danas na dnevnom redu?		
09:15	Uvod u rasizam	Uvod u rasizam	Grupna vježba: Odgovorite i raspravite o sljedećim pitanjima: "Rase' su proizvod rasizma, a ne obrnuto. Drugim riječima, nema i nije bilo 'rasa', rasizam ih stvara." Ovo je citat njemačkih društvenih znanstvenika Imana Attie i Ozana Z. Keskinkilića. Što znači ovaj citat? Što mislite o tome? Jeste li se u svakodnevnom životu susreli s rasizmom? Biste li rekli da je to problem u našem društvu? → Raspravite ih na plenumu.	Flipchart, marker
09:50	Definiranje rasizma	Koja je vaša definicija rasizma	U parovima: Koja je vaša definicija rasizma? Pokušajte ju zapisati u 1-2 rečenice, a zatim prezentirajte definicije plenumu. Pogledajte modul 3 kako Philomena Essed definira rasizam. → Metoda: Strujanje svijesti u individualnom radu (3 minute) nakon čega slijedi razmjena u parovima (5 minuta) i zaključna rasprava u plenumu.	Papiri i olovke, modul 3
10:10	Pauza za kavu			
10:25	Jedna priča	Koja je opasnost od jedne priče?	Pogledajte "Opasnost jedne priče" Chimamande Adichie (Youtube). Nakon toga se podijelite u male grupe i razgovarajte o sljedećim pitanjima: Što Adichie misli kada govori o opasnosti jedne priče?	Projektor, Youtube, flipchart, olovke

			Koje pojedinačne priče postoje u vašem svijetu/školi/društvu? Kakve veze ima moć s jednom pričom? → Skupite sve svoje ideje na flipchartu i izložite ih u plenumu nakon toga.	
11:25	Pauza za kavu			
11:35	Oblici rasizma	Kako izgleda rasizam	Podijelite se u male grupe i u modulu 3 pročitajte više o različitim oblicima rasizma. Skupite ih na flipchart i pronađite primjere za svaki od njih.	Modul 3, flipchart i marker
12:00	Pauza za ručak			
13:00	Antimuslimanski rasizam	Definicija antimuslimanskog rasizma	Voditelj predstavlja pojmove antimuslimanski rasizam i islamofobija (modul 4) Zašto CLIO koristi izraz antimuslimanski rasizam?	PowerPoint, projektor
13:30	Oblici antimuslimanskog rasizma	Pronalaženje primjera antimuslimanskog rasizma u svakodnevnom životu	Grupna vježba: prikupiti primjere antimuslimanskog rasizma na flipchart. Kako su muslimani strukturalno, izravno ili neizravno, interseksionalno diskriminirani? Koristite modul 4 ili potražite oblike diskriminacije na internetu kako biste saznali što znači strukturna i interseksionalna diskriminacija. Raspravite u plenumu.	Internet, flipchart
14:10	Pauza za kavu			
14:20	Antimuslimanski rasizam i demokracija	Zašto je antimuslimanski rasizam opasan za demokraciju?	Podijelite se u male grupe i razgovarajte o sljedećim pitanjima: Zašto je antimuslimanski rasizam opasan za demokraciju? Zašto je antimuslimanski rasizam opasan za školsko okruženje? Jeste li primijetili antimuslimanski rasizam u vašoj školi?	Papiri i olovke
15:00	Rasizam	Empirijski uvid	Prikaz rezultata istraživanja	Flipchart, pametni telefon

15:30	Povratne informacije	Refleksija, povratne informacije i najava 5. dana	Kratki krug refleksije: Što je danas dobro prošlo, a što nije? O čemu će se raspravljati sutra?	
16:00	Kraj 4. dana			

Peti dan, petak

Izazivanje neprijateljskih pogleda u školi + zaključivanje treninga

Vrijeme	Tema	Opis	Didaktizacija	Materijal
09:00	Pregled	Prezentacija do sada naučenog sadržaja	Kratki osvrt na teme: <ul style="list-style-type: none">• Projekt Clio• Seksizam i homofobija• Desničarski ekstremizam• Rasizam i antimuslimanski rasizam• Antisemitizam i anticiganizam	
09:30	Grupni rad	Analiziranje potrebe za djelovanjem u grupnom okruženju	U nacionalnim grupama raspravite: <ul style="list-style-type: none">• Koje su od obrađenih tema najrelevantnije za vaš kontekst?• Koje probleme vidite u svom osobnom/društvenom/profesionalnom okruženju? Kako se manifestiraju? Da možete promijeniti nešto u navedenim područjima, što bi to bilo?	
10:00	Podcast sesija	Slušanje podcasta	Sudionici slušaju Podcast i čitaju brošure na svom jeziku. Nakon što odgovore na sljedeća pitanja: <ul style="list-style-type: none">• O čemu je bio podcast?• Što meni osobno znači tema o kojoj se raspravlja u podcastu? Jesam li doživjela/o nešto slično? Kako sam se snašla/o? Zapišite odgovore na flipchart i predstavite ih ostatku grupe.	Clio podcast i brošure

			Sudionici dobivaju brošuru.	
10:30	Pauza za kavu			
10:45	Prezentacija najboljih praksi	ZSP i NIKO predstavljaju svoje školske aktivnosti	Prezentacija implementiranih instrumenata demokratske školske kulture i bloga. Nakon toga slijedi grupna rasprava o načinima implementacije sličnih oblika sudjelovanja.	Projektor, prezentacija
12:00	Pauza za ručak			
13:00	Uvođenje novih ideja, projekata u svoje školsko okruženje	Identificiranje mogućnosti djelovanja: planiranje i rasprava	<p>Sudionici odgovaraju na sljedeće pitanje:</p> <ul style="list-style-type: none">• Koje su ideje korisne za vaše školsko okruženje? Zašto bi neke ideje bilo teško provesti u vašoj zemlji/gradu? <p>Nakon toga istražite slične školske projekte u svojoj zemlji. Razmislite o projektima koje možete provesti u svojoj školi/učionici; razmijenite ideje u grupi</p>	Flipchart
14:00	Povratne informacije i evaluacija	Refleksija, povratne informacije, evaluacija sudionika	Kratki krug refleksije: Što ćete ponijeti sa sobom s treninga? Je li bio od pomoći? Što vam se najviše svidjelo? Sudionici ispunjavaju evaluacijske obrasce ("Nakon edukacije učitelja")	Flipchart, pametni telefon, obrasci za evaluaciju
15:00	Sumiranje	Otvorena pitanja i umrežavanje	Sudionici dobivaju informacije o važnim nevladinim organizacijama i organizacija kojima se mogu obratiti, međusobno se povezuju, razmjenjuju adrese i brojeve telefona, razmjenjuju materijale itd.	

Nakon treninga (follow-up)

Nakon tečaja uživo, polaznici isprobavaju aspekte treninga u svom svakodnevnom školskom životu, npr. intervencije protiv ksenofobičnih izjava. Slika o sebi kao učitelju može se percipirati, eksplizirati i modificirati na temelju konkretnih pedagoških situacija. Sudionici edukacije razmjenjuju informacije o svojim uspjesima i problemima na online konferencijama (adobe connect ili slično), od kojih svaku moderiraju dva projektna partnera.

Postoje ukupno 4 online konferencije, svaka traje dva do tri sata.

Osim toga, sudjeluju na oba webinara (također putem adobe connecta ili slično). Ovdje možete kreirati vlastite webinare ili ih provoditi uživo; originalni Clio webinari dostupni su kao snimke na Internetu (dostupni na Clio početnoj stranici <https://www.idd.uni-hannover.de/en/research/projekte/clio/>). Ovisno o vašim potrebama možete ih koristiti kao uzorke i modificirati ih kako bi odgovarali vašim ciljevima. Webinari jačaju sadržaj tečaja i dovode do trajnog angažmana oko tema treninga. To se kasnije može odraziti na školskoj razini, na primjer uvođenjem alata za suodlučivanje.

DODATAK

Sažetak teorijskog dijela / Obrazovni Moduli

Sljedeći odjeljak daje kratak sažetak edukacijskih modula. Ovi se materijali odnose na module koji se mogu naći na Clio [mrežnoj stranici](#).

Savjet: Moduli sadrže dodatne vježbe koje nastavnici mogu provoditi u svojim razredima/radnim skupinama/tečajevima s vlastitim ciljnim skupinama.

Modul 1 – Desni ekstremizam

Modul 1 odnosi se na fenomen desnog ekstremizma, za koji postoji mnogo definicija s različitim naglascima. Ovdje će biti dat pregled najvažnijih karakteristika desnog ekstremizma, o kojima se govori i u modulu (slijedom austrijskog povjesničara Willibalda Holzera):

- **Snažan osjećaj i želja za pripadanjem - Volksgemeinschaftu:** mitološki preobražen pojam "naroda" i "Volksgemeinschafta" smatra se najvažnijim oblikom društvene zajednice. Čistoća ovog "völkisch" - nacionalnog identiteta, konstruiranog kao navodno "prirodna kategorija", percipira se ugroženom od strane multikulturalnog, otvorenog i pluralističkog društva i modernog globaliziranog svijeta.
- **Etnocentrizam, etnopluralizam, nacionalizam i isključenje "drugog":** Ideja o superiornosti vlastitog "naroda" (ethnocentrism) stvara snažan "mi-osjećaj", što neminovno dovodi do isključenja "drugih" i obično rezultira nacionalizmom i rasizmom. Čak i ako etnopluralizam ne uskraćuje drugim narodima njihovo pravo na postojanje, on je ipak rasistički, budući da zahtijeva da se navodno izvorno stanje "etničke čistoće" uspostavi odbacivanjem "etničkog drugog". To je ujedno i politički slogan Nove desnice.

- **Odbacivanje demokratskih načela (antiliberalizam, antipluralizam, manjinska prava):** Liberalni, pluralistički koncept demokracije sa zaštitom manjina i jednakim pravima konstruiran je kao prijetnja "prirodnog" društву koje karakterizira temeljna i "prirodna" nejednakosti ljudi.
- **Antisocijalizam:** Socijalističkim težnjama koje u konačnici promiču podršku i emancipaciju socijalno ugroženih su snažno suprotstavlja jer potkopavaju "prirodnu" nejednakost ljudi.
- **Autoritarnost:** Autoritarni koncepti moći traže se kao alternativa liberalnoj i pluralističkoj demokratskoj vladavini, izraženi u zahtjevu za snažnom državom s jakim "vođom" i potkopavanjem parlamentarne kontrole. Često se ovi autoritarni pristupi nazivaju "prava demokracija". Izravne demokratske procedure kao što su referendumi mogu biti popularna i ustavno legitimna politička strategija jer odražavaju volju "naroda". Oni također prikrivaju antidemokratske svrhe (demokratska mimikrija).
- **Stereotipna konstrukcija "neprijatelja" i žrtvenih jaraca:** Snažan "mi-osjećaj" neizbjegno vodi do razgraničenja od "druge" skupine, koja služi kao u osnovi zamjenjivo žrtveno jarac i prikazuje se kao uzrok raznih društvenih problema, npr. Židovi, tražitelji azila, feministice itd. To rezultira stvaranjem mitova o zavjeri.
- **Pribjegavanje tradiciji i nacionalizirajući pristup povijesti:** Osjećaj pripadnosti etnički homogenom "narodu" konstruiran je kao povjesni kontinuitet i služi kao model orientacije i identiteta. Za potvrdu tog identiteta koriste se odabrani dijelovi nacionalne povijesti. Ostali dijelovi se poriču ili reinterpretiraju kako bi odgovarali "jedinoj pravoj povjesnoj istini" (povjesni revisionizam) (npr. poricanje i relativizacija holokausta).

Ključno je razumjeti da desni ekstremizam nije krut i nepromjenjiv fenomen. Gore navedeni ključni teorijski čimbenici i politički zahtjevi mogu biti manje ili više značajni u stvarnosti. To znači da ne mora biti ispunjeno svih sedam aspekata da bi se moglo govoriti o desnom ekstremizmu.

Njemački istraživači ekstremizma Quent i Schulz govore o desnom ekstremizmu kao organiziranom fenomenu koji opisuje različite oblike djelovanja i organizacije utemeljene na ideologijama nejednakosti. Prema njima, desni ekstremisti slijede cilj postizanja prevlasti u politici i kulturi. Taj se cilj temelji na rasizmu ili nacionalizmu. Podređivanje, potiskivanje ili čak eliminacija drugih etničkih, (sub)kulturnih ili političkih pojava uključeno je, namjeravano ili barem prihvaćeno.

Nadalje, modul se bavi povjesnim komponentama fenomena desnog ekstremizma i njegovim posebnostima.

Modul 2 - Antisemitizam

Sedamdesetih godina 19. stoljeća uveden je pojам antisemitizam kako bi se opisala "nekonfesionalna" mržnja prema Židovima i židovstvu, koja se vrlo brzo proširila. Ova pseudoznanstvena besmislica postala je respektabilna čak i među europskim intelektualcima, što je dovelo do opće upotrebe ovog nelogičnog izraza, koji nikada nije označavao mržnju prema "Semitima" (npr. Arapima), nego samo prema Židovima. Međutim, reakcija na židovsku integraciju dogodila se mnogo ranije. Počela je u helenističkoj eri, kada se židovska dijaspora pojavila kao posebna skupina i ustvrdila duhovnu nadmoć nad politeističkom većinom, izazivajući neprijateljstvo u grčkoj i latinskoj književnosti. To možemo

nazvati predkršćanskim antisemitizmom, koji je pružio plodno tlo za daljnju negaciju judaizma od strane kršćana.

Najočitiji oblik ranog antisemitizma bio je protjerivanje židovskog stanovništva iz određenih srednjovjekovnih europskih zemalja. Kasnije je Martin Luther ponovio sve srednjovjekovne mitove i učinio svoje protestantske sljedbenike još sumnjičavijim prema Židovima nego katolici. Nacisti su kasnije usvojili sve negativne antižidovske stereotipe, a više nije bilo načina da čak ni potpuno asimilirani ili kršteni Židovi izbjegnu smrtnu kaznu.

Od 1965. kršćanstvo više ne podržava antisemitizam, kao ni većina službenih državnih institucija, ali antisemitizam nije izgubio svoju snagu, niti je nestao s holokaustom. Naslijede neprijateljstva i predrasuda prema Židovima ostaje naša stvarnost, posebno s obzirom na sve veći broj i težinu prirode napada. Istraživanje FRA-a iz 2018. pokazalo je da 89% Židova iz 12 zemalja EU-a vjeruje da se antisemitizam u njihovoј zemlji povećao tijekom proteklog desetljeća, dok 85% to smatra ozbiljnim problemom. Suvremeni antisemitizam često poprima prešutne i šifrirane oblike, čineći ga složenim fenomenom koji se mijenja tijekom vremena. Antisemitizam se često tretira kao izolirani problem, što implicira da je to problem židovskih zajednica, a zapravo mu za širenje nije potrebna židovska zajednica. Kao i svi oblici ideologija nejednakosti, antisemitizam ima dubok utjecaj na društvo u cijelini i podriva demokratske vrijednosti i ljudska prava.

Društvene mreže i drugi digitalni alati pružaju platforme za slobodno i anonimno širenje antisemitskog govora. Ovi mehanizmi i nedostatak učinkovitih protumjera ostavljaju prostora za istomišljenike da promiču i pojačavaju svoje štetne poruke. Desni ekstremizam temelji se na konceptu da postoje različite skupine koje zauzimaju različite, prirodno zadane pozicije u hijerarhijskom svijetu, na primjer, nežidovi su viši u ovoj hijerarhiji od Židova. Antisemitizam također prihvata niz zapadnih ekstremno lijevih aktivista, čije antisemitske ideje uključuju židovske bankare koji navodno stvaraju nepravedan i izmanipuliran ekonomski sustav koji cilja na siromašne i ugrožene.

Modul 3 - Rasizam

Bilo kao koncepcija teorije moći ili kao analiza nejednakosti: kao i uvijek u društvenim znanostima, pojam "rasizam" podložan je širokom rasponu definicijskih pristupa i pokušaja. Dok se jedna strana teži usredotočiti na sadržaj, drugi se pristupi bave funkcioniranjem rasizma. No, bez obzira na pristup, odgovornost znanstvene zajednice za rješavanje ovog fenomena ostaje velika; njezini su nalazi vrlo relevantni za kreatore politika, druge donositelje odluka i, naravno, pojedince.

Dok se zastarjeli koncepti često usredotočuju na vjeru u trajne i nepromjenjive razlike među etničkim skupinama, moderne koncepcije tog fenomena slažu se da se rasizam mora promatrati višedimenzionalno iz znanstvene perspektive. Ukratko, rasizam je široka pojava koja nastaje kada se raznolikost ljudi, neizbjegna nuspojava modernih društava u kojima živimo, pripisuje biološkim i kulturnim čimbenicima. Međutim, čak i u znanosti (na primjer, tijekom razdoblja prosvjetiteljstva, kada je znanost napredovala i postala primat ljudskog znanja), postojali su počeci rasnih teorija koje su opravdavale navodnu superiornost "bijele rase" putem scijentizma.

Ipak, danas smo, naravno, prešli dug put. Različiti oblici rasizma mogu se kategorizirati, a višedimenzionalni pristup istraživanju učinio je gotovo nemogućim jednostavno upućivanje na biološke razlike među ljudima. Današnji se znanstvenici uglavnom slažu da teorije koje se usredotočuju samo

na te biološke razlike više nisu održive.

Jedna moguća kategorizacija uzima u obzir sljedeće oblike rasizma: biološki rasizam, kulturni rasizam (ili neoraszizam), svakodnevni rasizam i institucionalni rasizam. Zajedničko za sve ove kategorije je da se na rasizam gleda kao na fenomen koji nastaje na temelju pogrešne prepostavke da su ljudi nejednaki zbog biološki ili kulturno-običajni nepromjenjivih karakteristika i da su neki ljudi superiorni ili inferiorni. Međutim, reprodukcija i institucionalizacija rasizma dovodi do jedne stvari iznad svega za one pogođene: diskriminacije. Nije važno kako se točno konceptualizira rasizam; konstrukcija ljudskih "rasa" uvijek vodi ovoj diskriminaciji, što rasizam čini moćnom kategorijom naše društvene stvarnosti.

Modul 4 – Antimuslimanski rasizam

Nakon nacionalsocijalističkog doba pojavilo se pretežno kulturno shvaćanje rasizma. Iako se to često više ne odnosi na biološke „rase“, već na kulturne atribucije – zbog čega se danas naziva kulturnim rasizmom – misaoni obrasci su jednako problematični. Zanemaruje se činjenica da je kultura vrlo dinamična i složena. Prikazuje se kao nepromjenjiva, a kulturne grupe kao homogene, odnosno jednoobrazne - što ne odgovara stvarnosti. Jedna od takvih manifestacija je antimuslimanski rasizam.

U slučaju antimuslimanskog rasizma, muslimanima (ili ljudima koje se takvima doživljava) pripisuju se "tipične islamske" karakteristike. To također dovodi do razlikovanja između "vlastite" i "islamske"/"strane" grupe. U tom kontekstu, antimuslimanski rasizam se često relativizira, ne prepoznaje kao rasizam ili čak niječe. Konkretno, oznaka kao "kritika islama" ima tendenciju zamagljivanja stvarnosti. Označavanjem rasističkih izjava ili stavova prema muslimanima kao "kritike islama", taj se fenomen depolitizira, a društveni problemi islamiziraju. Odgovornost se tako prebacuje s većinskog društva na muslimane. Djela muslimana (ili onih koji se doživljavaju kao takvi) se kolektivno projiciraju na sve muslimane kao "tipične muslimanske karakteristike."

Važno je prepoznati da su takve predrasude, u smislu kulture ili prepostavljene "rase", naučene, što znači da se te predrasude također mogu ponovno naučiti i odučiti.

Iako se pojmovi islamofobija i antimuslimanski rasizam često koriste kao sinonimi, pojam "islamofobija" također je problematičan iz društveno-kritičke perspektive. Prvo, ova se definicija previše usredotočuje na neprijateljstvo na individualnoj razini. Rasistički načini razmišljanja i djelovanja smatraju se problemom pojedinih ljudi. Međutim, političke, institucionalne i strukturne dimenzije rasizma nisu uključene, za razliku od definicije pojma "antimuslimanski rasizam".

Ovdje treba spomenuti da neprijateljstvo prema muslimanima nadilazi diskriminaciju na temelju vjere. Radi se o percepciji određenih ljudi kao muslimana, na primjer zbog njihovog vanjskog izgleda. Nebitno je da li ti ljudi doista prakticiraju islam. Njemačka povjesničarka Yasemin Shooman u tom kontekstu govori o „rasizaciji“ vjerske pripadnosti.

Drugo, sufiks "-fobija" u terminu "islamofobija" je problematičan. Fobija dolazi iz latinskog i znači strah. Dakle, termin islamofobija se doslovno može opisati kao strah od islama. Kritika je ovdje da je uloga žrtve pomaknuta. Nisu muslimani ti koji doživljavaju rasizam i diskriminaciju, već islamofobi, tj. oni koji se navodno boje, koji su u ulozi žrtve. Na taj se način može opravdati odbacivanje islama i muslimana, a to se odbacivanje čak može opisati kao "prirodna" reakcija na porast ili prisutnost muslimana u zapadnim društvima - stav koji je raširen u desnim populističkim diskursima.

Iz tih razloga, u ovom modulu koristi se izraz „antimuslimanski rasizam“.

Modul 5 – Seksizam i homofobija

Modul 5 kombinira teme koje se preklapaju u kategorijama roda i seksualnosti. Tako se obrađuje seksizam, feminizam, homofobija i transfobija. Osim toga, spominju se desničarske ideje i prijetnje demokraciji. Seksizam i feminizam su usko povezani u svom teorijskom podrijetlu. Pojam seksizam popularizirali su prvenstveno zapadni pokreti za ženska prava iz 1960-ih, koji su se borili za jednakost i emancipaciju. U znanstvenoj raspravi postoji širok konsenzus o definiciji seksizma u sljedećim terminima: Na temelju spola, postoje devalvacija, predrasude ili diskriminacija, posebno prema djevojkama i ženama. Istodobno se konstruiraju normativne rodne uloge koje podržavaju patrijarhat i kažnjavaju devijantno ponašanje. Kao rezultat toga, žene trpe društvena i politička ograničenja i obespravljenost, kao i ekonomsko iskorištavanje.

S druge strane, i muškarci pate od konformizma, doduše u drugačijem stupnju, na primjer, potiskivanjem zdrave emocionalne obrade koja se osuđuje kao "nemuževna" (toksična muškost). Treba, međutim, naglasiti da većina muškaraca ima koristi od patrijarhata jer uživa strukturne prednosti kao što su prava, prilike za posao ili društvene slobode. Asimetrični odnosi moći također pogoduju seksualnom nasilju nad ženama i djevojkama, poput seksualnog uznemiravanja ili silovanja. Prepoznajemo različite oblike seksizma: otvoreni seksizam (očigledna i namjerna diskriminacija žena), prikriveni seksizam (namjerno, ali namjerno skriven) i suptilni seksizam koji je teško otkriti jer je duboko ukorijenjen i normaliziran u društvu.

S fenomenom seksizma usko je povezan i koncept homofobije i transfobije (kao i negativnih stavova prema drugim pripadnicima LGBTQ+ zajednice). Dok se homofobija očituje u kulturno izgrađenim stavovima i predrasudama prema homoseksualcima, koji se mogu očitovati u zakonskim ograničenjima, maltretiranju, govoru mržnje ili nasilju nad homoseksualcima, pojam transfobija opisuje odgovarajuće neprijateljstvo prema transrodnim osobama. Desni ekstremizam koristi ideologije nejednakosti kao što su seksizam, antifeminizam ili anti-LGBTQ+ stavovi kako bi podržali reakcionarne i tradicionalne rodne uloge. Može se reći da su posebno muškarci osjetljivi na desne ekstremističke ideje jer, s jedne strane, prenose muške hegemonističke tvrdnje, a s druge strane kompenziraju iskustva percipirane isključenosti. Antifeministička i anti-LGBTQ+ retorika ugrožava temeljna načela demokracije i ima potencijal za antipluralističko nasilje.

Modul 6 – Anticiganizam

Modul 6 bavi se osnovnim definicijama anticiganizma i njegovim povijesnim podrijetlom. Pokušava identificirati različite oblike anticiganizma i mogućnosti njihovog prepoznavanja, kao i različite načine prevencije i suzbijanja anticiganizma. "Anticiganizam" se odnosi na specifične stereotipe i ogorčenost prema Sintima i Romima koji su se povjesno razvili. Anticiganizam je relativno nov izraz koji se koristi u raznim strateškim dokumentima, rezolucijama i prijedlozima za smanjenje diskriminacije Roma u Europskoj uniji. Koristi se za izražavanje negativnih stereotipa i anti romskih stavova. Također uključuje diskriminirajuće izjave i prakse: što se kaže, što se radi ili što se ne radi. Anticiganizam predstavlja rasističku ideologiju i isprepleten je s mnogim drugim vrstama rasizma. To je složeni društveni fenomen koji se manifestira u svom najočitijem obliku kroz nasilje, govor mržnje, iskorištavanje i diskriminaciju.

Sinti i Romi žive u Europi od 14. stoljeća i predstavljaju najveću manjinu u Europi, ali ih većina Europskog naroda nije prihvatile kao "prave" Europske manjine. Status Roma u današnjim europskim zemljama varira od države do države, ali većina država im nastoji osigurati stalogen način života i integrirati ih u društvo. Ksenofobični odnos prema Romima neosporna je prepreka njihovom prihvaćanju i integraciji u većinu društava. Učinci stalne diskriminacije i progona kroz povijest nastavljaju negativno utjecati na Rome u društvenom, ekonomskom i psihičkom smislu. Na primjer, siromaštvo Roma u Rumunjskoj donekle je uzrokovano povijesnom činjenicom romskog ropstva i njihovim trajnim nedostatkom vlasništva nad zemljom, bogatstva i sredstava za proizvodnju. Politika segregacije utjecala je na njihove ekonomske prilike diljem Europe i nastavlja utjecati na njihove živote. U mnogim slučajevima se ne govori o poteškoćama s kojima se Romi susreću, već se obično govori o "ciganskom problemu", s paternalističkim odnosom prema Romima izraženim u jeziku i djelovanju.

Anticiganizam je postojan i strukturiran, u rasponu od govora mržnje i nasilja do institucionalnog i individualnog zanemarivanja, diskriminacije, nejednakosti, stigmatizacije, ekstremnog siromaštva i socijalne isključenosti. Popularnost političkih stranaka koje izražavaju negativne osjećaje prema Romima značajno raste, dok Romima nije omogućen jednak pristup javnim institucijama i uslugama te su isključeni iz procesa političkog odlučivanja i stjecanja znanja. Zbog svoje složenosti, anticiganizam nadilazi puku diskriminaciju, pogotovo jer država igra važnu ulogu u generiranju i održavanju anticiganizma kroz politiku, obrazovanje i pravosuđe. Stoga prevencija zahtijeva drugačiji skup alata, kao što su provođenje zakona, mjere jednakosti, podizanje svijesti i prepoznavanje odgovornosti nositelja dužnosti za poštivanje, zaštitu i ispunjavanje obveza ljudskih prava koje obvezuju međunarodno pravo.

Modul 7 – Desni ekstremizam, govor mržnje, lažne vijesti i teorije zavjere

Teorije zavjere, lažne vijesti i govor mržnje usko su povezani, međusobno ovisni i nadovezuju se jedni na druge. Konkretno, teorije zavjere (iako neki znanstvenici preferiraju izraz "narativi zavjere" jer prvi sugerira nepostojeću znanstvenu prirodu) prikladne su za izazivanje govora mržnje i generiranje lažnih vijesti. Kao opća definicija, može se upotrijebiti sljedeće: "[teorije zavjere kao] pretpostavka da je događaj neke veličine uzročno povezan s tajnim planom nekoliko pojedinaca koji na njemu žele profitirati na račun javnosti."

Te se priče često mogu smatrati preduvjetom za, na primjer, lažne vijesti (za koje se pretpostavlja da su dezinformacije, gdje je dezinformacija namjerna konstrukcija i širenje lažnih informacija) i govor mržnje, koji je sada gotovo jednoglasno kriminaliziran u EU.

Razlozi za vjerovanje u narative zavjere su višestruki: nemoć, percipirano suočavanje s prijetnjama, dobivanje jasnih odgovora na složene fenomene i zauzimanje manjinske pozicije u "borbi" protiv mainstream politike samo su neki od njih. Psihološki je također zanimljivo primijetiti da se ljudi ponekad mogu osjećati "posebnima" i da je vjera u narative zavjere stoga vođena potrebom osobe da bude drugačija i jedinstvena, kao i željom da se izdvoji iz gomile. Postoji bliska povezanost između svih ovih razloga i pojedinačni čimbenici se nedvojbeno glatko spajaju. Kao rezultat toga, može se zaključiti da su dva glavna razloga za vjerovanje u priče o zavjerama relevantna: kompenzacija za iskustvo gubitka kontrole (osobne, kao u slučaju gubitka posla, i društvene, kao u političkoj krizi) i zadovoljavanje osobne potrebe da se osjećamo posebnim i jedinstvenim.

Dok priče o zavjerama nisu isključivo ekstremno desni fenomen (osobito su antisemitske priče o zavjerama duboko ukorijenjene u društvu), ekstremne desničarske skupine osobito imaju tendenciju koristiti upravo te narative za potrebe svoje ideologije. Narativi zavjere nude jasna razgraničenja, jasne slike neprijatelja, a ponekad potkopavaju demokratski konsenzus; sve su to zajedničke strategije ekstremno desnih skupina, koje tako pronalaze vezu s ljudima koji osjećaju vrlo opću nesigurnost s obzirom na demokratski sustav.

Modul 8 – Strategije protiv ideologija nejednakosti

Posljednji modul kombinira i produbljuje koncepte razvijene u drugim modulima. On integrira prethodne pristupe desnom ekstremizmu, rasizmu, antisemitizmu, seksizmu, homofobiji i anticiganizmu u sveobuhvatni obrazac koji se temelji na ideologijama nejednakosti. Prodor u koncept identiteta ključan je za razumijevanje ideologija nejednakosti. Potonje se sastoji od raznih urođenih i stečenih karakteristika kao što su spol, etnička pripadnost, klasa i zanimanje, vjerska ili politička uvjerenja. Na formiranje našeg identiteta snažno utječe naše društveno okruženje. Percepcija nas samih proizlazi iz našeg članstva u različitim društvenim skupinama i kategorijama. Taj proces prate norme ponašanja i društvene uloge.

Društvena kategorizacija stvara „nas“ i „njih“ i vrši se prema odgovarajućim udjelima identiteta između određenih pojedinaca. Ona nam pomaže kretati se društvenim svjetom stvarajući očekivanja kroz stereotipe i predrasude koje pojednostavljaju društvenu stvarnost i raznolikost (npr. "muškarci vole nogomet"). Dok stereotipi mogu biti i pozitivni i negativni, predrasude su povezane samo s negativnim osjećajima prema osobama određene kategorizacije. Oni su temeljni mehanizmi diskriminacije. Diskriminacija se sastoji od radnji, praksi ili politika koje ljudi stavljuju u relativno nepovoljan položaj zbog njihove pripadnosti društvenoj skupini. Diskriminacija se temelji na različitim komponentama poput identiteta, spola, etničke pripadnosti, vjere ili političkih uvjerenja i ima različite oblike (izravne, neizravne, interseksionalne, institucionalne, strukturalne).

Ljudska prava predstavljaju pravnu i moralnu osnovu za jednakost svih ljudi. To su prava i načela koja su univerzalna i jednaka, dajući jednako dostojanstvo svakom ljudskom biću, bez obzira na nacionalnost, etničku pripadnost, spol, klasu ili druge karakteristike. Štoviše, ona su neotuđiva, jer ih nitko ne može predati. Suvremene demokracije temelje se na vjeri u ljudska prava i osmišljene su da ih zaštite čak i od većinske vladavine (npr. prava manjina koja osiguravaju jednakost slabijim segmentima društva). Budući da je borba protiv diskriminacije, stereotipa i predrasuda za provođenje ljudskih prava osobito uspješna kada se provodi u ranoj fazi razvoja osobe, obrazovni sustav igra ključnu ulogu u ispravljanju prvenstveno naučenog diskriminatornog ponašanja (npr. kroz obitelj, vršnjake ili društvene mreže). Postoji nekoliko mogućih vrsta intervencija, kao što su međugrupni kontakt, multikulturalno i interkulturalno obrazovanje te osposobljavanje u socijalno-kognitivnim vještinama i empatiji.

Evaluacija upitnika

Prije i nakon treninga, polaznici će dobiti obrazac za evaluaciju. Prvi je namijenjen procjeni znanja i stavova nastavnika o temama edukacije te poticanju na iskreno promišljanje o sebi i razmišljanje o svojim stavovima prema temi ideologija nejednakosti. Nakon sudjelovanja na treningu uživo, slijedi još

jedna evaluacija. Opet će se provoditi malo kvalitativno i kvantitativno istraživanje. To omogućuje kontrolu kvalitete (prije/poslije) i mogućnost specifičnog prilagođavanja treninga.

CLIO - Evaluacija za sudionike PRIJE treninga

Za koju školu/organizaciju radite?

Koje dobne skupine podučavate?

Kvantitativno – označite kvadratić

Radio/la sam na temama ekstremizma i grupnog neprijateljstva prije CLIO-projekta.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

Vrlo sam dobro informiran/a o teorijskim pristupima u vezi s temama ekstremizma i grupnog neprijateljstva.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

Bavim se temama kao što su ekstremizam i grupno neprijateljstvo u svom osobnom životu.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

U suočavanju s ekstremizmom i grupnim neprijateljstvom, osjećam se...

Vrlo samopouzdano	Samopouzdano	Donekle samopouzdano	Nesigurno	Vrlo nesigurno

Često sam suočen s ekstremizmom i grupnim neprijateljstvom.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

Kvalitativno

Kako ste saznali za projekt?

Što očekujete/nadate se da ćete dobiti svojim sudjelovanjem na treningu?

Što vam je potrebno kako biste poboljšali svoje znanje o pitanjima poput ekstremizma i grupnog neprijateljstva? (npr. teoretski podaci, slike i grafikoni, istraživanja,...)

Što vam je potrebno da se bolje nosite s ekstremizmom i grupnim neprijateljstvom?

CLIO - Evaluacija za sudionike NAKON treninga

Kvantitativno – označite kvadratič

Projekt me potaknuo da se više bavim pitanjima ekstremizma i grupnog neprijateljstva.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

Nakon treninga, znam više o teorijskim pristupima po pitanju ekstremizma i grupnog neprijateljstva.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

Bavim se temama kao što su ekstremizam i grupno neprijateljstvo u svom osobnom životu.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

U suočavanju s ekstremizmom i grupnim neprijateljstvom, osjećam se...

Vrlo samopouzdano	Samopouzdano	Donekle samopouzdano	Nesigurno	Vrlo nesigurno

Nakon treninga i s obzirom na ono što sam naučio/la, želim se drugačije baviti pitanjima ekstremizma i grupnog neprijateljstva.

U potpunosti primjenjivo	Primjenjivo	Donekle primjenjivo	Slabo primjenjivo	Nije primjenjivo

Kvalitativno

Moja očekivanja trening ... je nadišao. je ispunio. nije ispunio.

Što vam se posebno svidjelo na treningu?

Što vam se manje svidjelo na treningu? Gdje vidite prostor za napredak?

Kakve komentare imate na organizaciju treninga?

Imate li kakvih komentara na popratne/dodatne materijale?

Što vam je potrebno kako biste poboljšali svoje znanje o pitanjima poput ekstremizma i grupnog neprijateljstva? (npr. teoretski podaci, slike i grafikoni, istraživanja,...)

Što vam je potrebno da se bolje nosite s ekstremizmom i grupnim neprijateljstvom?

Vodič za Padlet

<https://digitales-klassenzimmer.org/padlet-fuer-einsteiger/>